

לעילוי נשמת
שלום בן משה

משניות של השבוע הבא

Next Week's Mishnayos

גליון
12

דמאי פרק ה'

משל ישראל על של נכרי - האי תנא סבר אין קנזן לנכרי בארץ ישראל להפקיע מן המעשר, ורבי מאיר היא. ואינה הלכה, דקנימא לן יש קנזן לנכרי בארץ ישראל להפקיע מן המעשר, דכתיב (ויקרא כ"ח כג) "והארץ לא תמכר לצמיתות" - הא אם נמכרה, צמותה היא.

על של פותים - פירות הכותים ודאי טבל מוכרין אותן. דאף על פי דכשאוכלין פירותיהן, עישורי מעשרי, כשמוכרין אינן מעשרין, דלא חיישי על "לפני עור לא תתן מכשול".

רבי אליעזר אוסר משל פותים על של פותים.

רבי אלעזר אוסר משל פותים על של פותים - דזמנין דמעשר לנפשיה, ונמלף ומוכרו, ושמא האחד מעושר והאחד לא, ונמצא מפריש מן הפטור על החיוב. ובזמן הגזה הפותים עשואם פנכרים גמורים לכל דבריהם.

עציץ נקוב הרי זה כפאריץ.

עציץ נקוב - פלי שמשמין בתוכו עפר וזורעים בו, אם נקוב כדי שורש קטן, שהוא פחות מפזית, הרי הוא כפאריץ, ופירותיו טבל גמור דאורייתא.

תרם מהארץ על עציץ נקוב, מעציץ נקוב על הארץ, תרומתו תרומה.

תרם מן הארץ - אפילו לכתחילה נמי מצי לתרום, ומשום סיפא נקט לשון דיעבד.

משאינו נקוב על הנקוב, תרומה, ויחזור ויתרום. מן הנקוב על שאינו נקוב, תרומה, ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומות ומעשרות.

דמאי פרק ה'

הלוקח מבעל הבית וחזר ולקח ממנו שניה, מעושר מזה על זה, אפילו משתי קופות, אפילו משתי עיירות.

מעושר מזה על זה - דכולו מעושר או כולו אינו מעושר. ובלבד שיהיה ממין אחד ובתוף שנתו, שאין תורמין משל שנה זו על של שנה אחרת.

בעל הבית שהיה מוכר ירק בשוק - בזמן שמביאין לו מגנותיו, מעושר מאחת על הכל, ומגנות אחרות מעושר מכל אחד ואחד.

ומגנות אחרות מעושר מכל אחת ואחת - דבעלי הגנות, שמא זה עישר וזה לא עישר.

הלוקח טבל משני מקומות, מעושר מזה על זה, אף על פי שאמרו אין אדם רשאי למכור טבל אלא לצורף.

משני מקומות - ששני המוכרים הודיעוהו שהוא טבל.

אלא לצורף - כגון שנתערב לחבירו חולין מועטין בטבל מרובה, שאין לטבל זה תקנה עד שיעשר עליו ממקום אחר.

ודוקא לחבר מותר למכור טבל, אבל לא לעם הארץ. ועם הארץ שנתערב לו חולין בטבל, כיצד הוא עושה? הולף אצל חבר, והוא לוקח לו טבל ממקום אחר ומעושר לו.

מעשרין משל ישראל על של נכרי, משל נכרי על של ישראל, משל ישראל על של פותים, משל פותים על של פותים.

דמאי

פרק ו'

כורין לשנה, בין שהיא עושה הרבה, בין שהיא עושה מעט.

תורם ונותן לו - אבל לא מעשר, דכל חוכר על מנת כן יורד לשדה, שיתן לו חכירותו מפירות הגדלים בשדה בטבלם. ומיהו משום דאין להשהות התרומה, דאי אפשר לגורן שתעקר אלא אם כן נתרמה, משום הכי תורם ונותן לו. ומסתבר דמנכה לו התרומה מחכירותו, דמאי שנא תרומה ממעשר.

אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שנתן לו מאותה השדה ומאותו המין. אבל אם נתן לו משדה אחרת או ממין אחר, מעשר ונותן לו.

אמר רבי יהודה - אימתי סגי לחוכר שיתורם לבד ואינו מעשר? כשנותן לו חכירותו מאותה שדה, ומאותו המין. אבל אם נתן לו משדה אחרת אף מאותו המין, או ממין אחר אף מאותה שדה, כגון שזרע מקצת השדה מין אחר כשיעור חכירותו, חייב אף לעשר, דדמי לפורע חובו. אי נמי, אין דעת המחפיר לקבל פירות טבולים, אלא כשפורע לו מאותה שדה ומאותו המין.

בב החוכר שדה מן הנכרי, מעשר ונותן לו.

החוכר שדה מן הנכרי - קנס קנסו חכמים לחוכר שדה מן הנכרי שיהא מעשר מה שנותן לו, כדי שלא יהא שום ישראל חוכר שדה ממנו, ותשאר בורה בידו, ומתוך כך יצטרף למקרה לישראל בדים מועטים. ובמקבל באריסות לא קנסו, שיותר חפץ הנכרי בחכירות מבאריסות.

רבי יהודה אומר: אף המקבל שדה אבותיו מן הנכרי, מעשר ונותן לו.

שדה של אבותיו - שגזלה הנכרי מאבותיו, וקנסוהו שיצטרף לעשר כדי שידחק עצמו ויקנה מן הנכרי. שמתוך שהיא חביבה עליו שהיתה של אבותיו, לא יניח לקבלה מן הנכרי ביותר מן הראוי לה, וכשיכבד עליו המעשר יקנה. וכוותיה דרבי יהודה קנימא לן, דלא פליג תנא קמא עליה.

דמאי

פרק ו'

תרומה ונתחזר ויתרום - דמן הפטור על החיוב הפריש, ולא תרומה היא, הילכך יחזור ויתרום. ומכל מקום, כיון שקרא לה שם תרומה, נותנה לפה, דלא ליתי לזולתי בתרומה.

ואין צריך להוציא עליה תרומה ומעשר כמו בסיפא, משום דמדאורייתא לאו טבל הוא, אבל מן הנקוב על שאינו נקוב, דמן החיוב על הפטור הפריש, התרומה הניא טבל דאורייתא. הילכך לא יאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות.

יא תרם מן הדמאי על הדמאי, מדמאי על הודאי, תרומה, ונתחזר ויתרום.

מן הדמאי על הדמאי - דילמא האי מעושר, והאי לא מעושר.

תרומה - ואין צריך לתקן את התרומה כיון דספק הוא, ורוב עמי הארץ מעשרים הן.

מן הודאי על הדמאי, תרומה, ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומות ומעשרות.

מן הודאי על הדמאי תרומה ולא תאכל - דהוי דוקא דמפריש מן הנקוב על שאינו נקוב - מן החיוב על הפטור. שאם הדמאי מעושר, נמצאת התרומה טבל דאורייתא, הילכך לא תאכל.

יא המקבל שדה מישראל או מן הנכרי או מן הפותי, יחלק לפניהם.

המקבל שדה - למחצה לשליש ולרביע, כדרך האריסין.

חולק לפניהם - ואינו צריך לעשר חלק בעל השדה, אבל מניח לפניהם חלק שכר הפרקע כשאינו מעושר, ולא חייבו חכמים למקבל שיעשר על חלקו של בעל השדה, ויתן לו מה שפסק עמו כשהוא מעושר, מפני ששוב ארץ ישראל, כדי שלא ימנעו מלקבל השדות באריסות.

החוכר שדה מישראל, תורם ונותן לו.

החוכר - מקבל השדה בדבר קצוב, כך וכך

דמאי

פרק ו'

קבל קרקע אלא אילנות, ורבנן לא עבדי זיתים
קרקע.

רבי יהודה אומר: ישראל שקבל מפהן ומלוי
זיתים לשמן או למחצית שֶׁכֶר, המעשרות
לבעלים.

או למחצית שֶׁכֶר - שימכור השמן, ויחלקו
הרוח לאמצע.

המעשרות לבעלים - דרבי יהודה עביד זיתים
קרקע. ואין הלכה כרבי יהודה.

ד בית שמאי אומרים לא ימכור אדם את
זיתיו אלא לחבר.

לא ימכור אדם זיתיו - זיתים שנתלשו מן
האילן, ולא הוכשרו לקבל טומאה, כגון שעדיין
לא הזיעו זיעת המעטן, שהיא מכשירתן לקבל
טומאה.

אֵלָא לחבר - לפרוש המוחזק לטהרות. ולא
ימכרם למי שאינו חבר, שלא ירוף אותם
בטומאה.

בית הלל אומרים אף למעשר.

אף למעשר - אף למי שלא קבל עליו אלא
לעשר, אבל לא קבל עליו להיות מוחזק
לטהרות, יכול למכרם. דכיון דאפתי לא
הוכשרו, אמור שמא יאכלם קודם שיזיעו. ואף
על גב דרוב זיתים אין עומדין לאַכְלָן פה,
בצלילה כל דהו דמצינן לתלות, תלינן.

ורמב"ם מוקי פלוגתיהו דבית שמאי ובית
הלל, דבית שמאי סברי אסור לגרום טומאה
לחולין שבארץ ישראל, ובית הלל סברי מותר
לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל.

וצנועי בית הלל היו נוהגין כדברי בית
שמאי.

וצנועי בית הלל - ותיקין המדקדקים במצות
שהיו בבית הלל.

ז שנים שבצרו את פרמיהם לתוך גת אחת,
אחד מעשר ואחד שאינו מעשר, המעשר
מעשר את שלו, וחלקו בכל מקום שהוא.

דמאי

פרק ו'

ג כהן ולוי שקיבלו שדה מישראל, כשם
שחולקין בחולין, כך חולקין בתרומה.

כשם שחולקין בחולין כך חולקים בתרומה
- כשנטל בעל השדה מחצה ושליש ורביע
ממה שהוציאה השדה, נוטל גם כן מחצה
ושליש ורביע מן התרומה והמעשרות המוטלות
עליה, ונותנן הוא לכל כהן ולוי שיִרְצָה.

רבי אליעזר אומר: אף המעשרות שלהן,
שעל מנת כן באו.

אף המעשרות שלהן - אם המקבל כהן, כל
התרומה שלו. ואם לוי הוא, כל המעשר שלו.

שעל מנת כן - נרדו לקבל שדה זו באריסות.
ואין הלכה כרבי אליעזר, דאף על גב דעל מנת
כן נרדו, במה קנו.

ד ישראל שקבל מפהן ומלוי, המעשרות
לבעלים.

המעשרות לבעלים - כהא אפילו רבנן דפליגי
עליה דרבי אליעזר מודו, דכיון דשדה של
בעלים, מקום מעשר שיוירי שייריה.

רבי ישמעאל אומר: הקרתני שקבל שדה
מירושלמי, מעשר שני של ירושלמי.

הקרתני - לשון קרנה, כלומר: האיש היושב
בקרנה בכפרים. שכן דרוך בני הכפרים לקבל
שדה מבני הכפרים.

וחכמים אומרים: יכול הוא הקרתני לעלות
ולאכלו בירושלים.

יכול הוא הקרתני לעלות ולאכלו
בירושלים - הילכך כל אחד נוטל חלקו
במעשר שני. וכן הלכה.

ה המקבל זיתים לשמן, כשם שחולקין
בחולין, כך חולקין בתרומה.

המקבל זיתים לשמן - ישראל שקבל זיתים
מפהן או מלוי.

כשם שחולקין בחולין כך חולקים בתרומה
- ואף על גב דלעיל לבעלים, הכא שאני, דלא

דמאי

פרק ו'

שִׁירְשׁוּ אֶת אֲבִיהֶן עִם הָאָרֶץ - וּפִירוֹת
שֶׁהֵנִיחַ הוּוּ דְמַאֵי, וּבְחֻזְקַת טְמֵאִים.

אָבֵל לֹא יֹאמֵר לוֹ "טוֹל אֶתְּהָ חֵיטִים, וְאָנִי
שְׁעוֹרִים", "טוֹל אֶתְּהָ הַלֶּחַ, וְאָנִי אֶטוֹל אֶת
הַיֵּבֶשׁ".

טוֹל אֶתְּהָ הַלֶּחַ - שֶׁהוֹכֵשֶׁר לְקַבֵּל טוֹמְאָה, וְאָנִי
בַיֵּבֶשׁ שֶׁלֹּא הוֹכֵשֶׁר לְקַבֵּל טוֹמְאָה. לְפִי שְׁאֲסוֹר
לְחַבֵּר לְמַכּוֹר לְעַם הָאָרֶץ לַח וְיֵבֶשׁ, כְּדַתְנֵן לְעֵיל
בְּפָרֶק שְׁנֵי.

דמאי

פרק ו'

אֶחָד מְעַשֵּׂר - נֶאֱמַן עַל הַמְעַשְׂרוֹת.

וְאֶחָד אֵינּוּ מְעַשֵּׂר - אֵינּוּ נֶאֱמַן עַל הַמְעַשְׂרוֹת.
הַמְעַשֵּׂר מְעַשֵּׂר אֶת שְׁלוֹ - מִתְקַן הַחֲצִי מִכָּל
מַה שֶׁגָּדַל בְּכֶרֶם שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

וְחִלְקוֹ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא - בְּיְרוּשָׁלַיִם מִפְּרֵשׁ
דְּהָכִי קָאָמַר: וְחִלְקוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ, דְּהֵיִינוּ שֶׁל זֶה
שְׁאֵינּוּ מְעַשֵּׂר, בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוּא דְמַאֵי הוּא.
וּמִשׁוּם דְּאֵין בְּרִירָה, חֵיִישִׁינֵן שְׁמָא חֲצִי חִלְקוֹ
שֶׁל הַמְעַשֵּׂר בְּיַד חֲבִירוֹ שְׁאֵינּוּ מְעַשֵּׂר, וְחֲצִי חִלְקוֹ
חֲבִירוֹ בְּיָדוֹ. הִילְכָף, אִף עַל פִּי שְׁכָבֵר תֵּינֵן
הַחֲצִי מִכָּל מַה שֶׁגָּדַל בְּכֶרֶם, חֵיִיב לְתַקַּן בְּתוֹרַת
דְּמַאֵי חֲצִי חִלְקוֹ חֲבִירוֹ שְׁבִיבּוֹ.

ח שְׁנַיִם שְׁקִיבְלוּ שְׂדֵה בְּאֵרִיסוֹת אוֹ שִׁירְשׁוּ
אוֹ שְׁנִשְׁתַּתְּפוּ, יָכוֹל הוּא לֹמַר "טוֹל אֶתְּהָ
חֵיטִים שְׁבַמְקוֹם פְּלוֹנִי, וְאָנִי חֵיטִים שְׁבַמְקוֹם
פְּלוֹנִי", "אֶתְּהָ יֵין שְׁבַמְקוֹם פְּלוֹנִי, וְאָנִי יֵין
שְׁבַמְקוֹם פְּלוֹנִי".

טוֹל אֶתְּהָ חֵיטִין שְׁבַמְקוֹם פְּלוֹנִי - הֶכָּא מֵיִירֵי
שְׁחִלְקוֹ שְׂדֵה בְּקַמּוֹתֵיהָ, וְעַנְבִים הַמְחַוְּבֵרִים
בְּכֶרֶם. הִילְכָף יֵשׁ בְּרִירָה, וְאֶמְרִינֵן זֶהוּ חִלְקוֹ
הַמְּגִיעוֹ, וְהַמְעַשֵּׂר מְעַשֵּׂר אֶת שְׁלוֹ וְדִיו. וְלְעֵיל
אֵיִירֵי שְׁחִלְקוֹ בְּתֵלוֹשׁ, וְהֵתֵם אֵין בְּרִירָה, דְּכָל
קָלַח וְקָלַח שֶׁל שׁוֹתְפִים הוּא, וְצָרִיף לְעַשֵּׂר דְּמַאֵי
עַל חִלְקוֹ חֲבִירוֹ שְׁבִיבּוֹ.

אָבֵל לֹא יֹאמֵר לוֹ "טוֹל אֶתְּהָ חֵיטִים, וְאָנִי
שְׁעוֹרִים", "טוֹל אֶתְּהָ יֵין, וְאָנִי אֶטוֹל שְׁמֵן".

אָבֵל לֹא יֹאמֵר לוֹ טוֹל אֶתְּהָ חֵיטִין וְאָנִי
שְׁעוֹרִים - דְּלִיכָא לְמִימַר הֶכָּא זֶהוּ חִלְקוֹ
הַמְּגִיעוֹ, אֶלָּא הוּוּ כְּמַחְלִיפִים זֶה לְזֶה, וְנִמְצָא זֶה
הַמְעַשֵּׂר מוֹכֵר חִלְקוֹ לְמִי שְׁאֵינּוּ מְעַשֵּׂר.

ט חֵבֵר וְעַם הָאָרֶץ שִׁירְשׁוּ אֶת אֲבִיהֶם עִם
הָאָרֶץ, יָכוֹל הוּא לֹמַר לוֹ "טוֹל אֶתְּהָ חֵיטִים
שְׁבַמְקוֹם פְּלוֹנִי, וְאָנִי חֵיטִים שְׁבַמְקוֹם פְּלוֹנִי",
"אֶתְּהָ יֵין שְׁבַמְקוֹם פְּלוֹנִי, וְאָנִי יֵין שְׁבַמְקוֹם
פְּלוֹנִי".

חֵבֵר - הַנֶּאֱמַן לְטְהוֹרוֹת, וְאֵין צָרִיף לֹמַר
לְמַעַשְׂרוֹת.